

Warszawa, dnia 01 września 2021 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT PRAWA KONSTITUCYJNEGO I
ADMINISTRACYJNEGO

Informacja o wyroku Trybunału Konstytucyjnego

z dnia 14 lipca 2020 r.

sygn. akt Kp 1/19¹⁾

I. Problem prawny

Postępowanie zostało zainicjowane wnioskiem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zgłoszonym w trybie prewencyjnej kontroli norm. Zarzuty Prezydenta dotyczyły ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw. Wnioskodawca zarzucał, że zakwestionowany akt normatywny został przyjęty z naruszeniem konstytucyjnych standardów odnoszących się do procesu ustawodawczego.

II. Wzorzec kontroli

Art. 7 (zasada legalizmu) w zw. z art. 112 (autonomia regulaminowa Sejmu) oraz z art. 119 ust. 1 (zasada trzech czytań) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

III. Treść orzeczenia

Ustawa z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw jest w całości niezgodna z art. 7 w związku z art. 112 oraz z art. 119 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

¹⁾ Sentencja ogłoszona dnia 21 lipca 2020 r. – M.P. poz. 647.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał powołał się na swoje wcześniejsze orzecznictwo, w którym wskazano m.in. na szczególne znaczenie dochowania prawidłowości trybu legislacyjnego w odniesieniu do kodeksów. Trybunał zauważył, że ostateczną decyzję o trybie postępowania z projektem ustawy, w szczególności o skierowaniu do rozpatrzenia w trybie właściwym dla kodeksu, podejmuje Marszałek Sejmu. Nie oznacza to jednak, że jego decyzja może mieć charakter arbitralny i zostać podjęta w wyniku zastosowania dowolnych przesłanek oraz że nie podlega kontroli z punktu widzenia prawidłowości. Trybunał podkreślił, że nawet przy najwęższym rozumieniu tego pojęcia nie można przyjąć, że określenie „zmiany kodeksu” nie obejmuje projektu przewidującego znowelizowanie jednej trzeciej przepisów kodeksu karnego oraz przepisów z pozostałych ustaw składających się na szeroko pojmowany system prawa karnego. Zaskarżona ustawa powinna była zatem być rozpatrywana w trybie przewidzianym dla kodeksów.

Trybunał podkreślił także, że nie każde naruszenie pozakonstytucyjnych unormowań dotyczących przebiegu procedury ustawodawczej musi wiązać się ze stwierdzeniem naruszenia konstytucyjnego standardu. TK powołał się na swoje wcześniejsze orzecznictwo, w którym określone zostały warunki pozwalające ustalić, czy w konkretnym przypadku doszło do przekroczenia norm konstytucyjnych – wymaga to analizy i oceny wagi materii, której dotyczy ustawa, znaczenia naruszonych przepisów, etapu prac legislacyjnych, skutków nieprawidłowości oraz skali i częstotliwości naruszeń. Biorąc pod uwagę te kryteria, Trybunał orzekł, że naruszenia, jakie miały miejsce w toku prac nad zakwestionowaną ustawą mają kwalifikowany charakter i nie mogą być uznane za nieistotne.

Odnosząc się do zasady trzech czytań, Trybunał podkreślił, że zasada ta nie powinna być rozumiana w sposób czysto formalny. Jej celem jest możliwie najbardziej dokładne i wnikliwe rozpatrzenie projektu ustawy, a w konsekwencji wyeliminowanie ryzyka niedopracowania lub przypadkowości przyjmowanych w toku prac ustawodawczych rozwiązań. W odniesieniu do zakwestionowanej ustawy, w ocenie Trybunału, tego standardu nie spełniono.

W pozostałym zakresie postępowanie zostało umorzone. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że wyrok wydany został w trybie kontroli prewencyjnej, a zatem skutkiem stwierdzenia niezgodności z Konstytucją całości ustawy jest to, że nie wejdzie ona w życie. W związku z powyższym rozpoznawanie pozostałych zarzutów, w tym także tych odnoszących się do merytorycznych postanowień ustawy, nie było już konieczne. Trybunał

zaznaczył jednak, że umorzenie postępowania nie oznacza, że kontrola merytoryczna treści przepisów ustawy zmieniającej nie będzie możliwa w razie jej ponownego uchwalenia – w tym także w trybie kontroli prewencyjnej, na wniosek Prezydenta.

IV. Wskazówki dla prawodawcy

Wyrok nie wymaga wykonania.

Marcin Olszówka
Dyrektor
Departamentu Prawa Konstytucyjnego i
Administracyjnego
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/